

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 20__ р.

ОСНОВИ ДОШКІЛЬНОЇ КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки спеціаліста

спеціальності 7.01010101 «Дошкільна освіта»

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи дошкільної корекційної педагогіки»
для студентів спеціальності 7.01010101 «Дошкільна освіта». – 2015. – 15 с.

Розробник: Кузава І. Б. – доктор педагогічних наук, професор

Рецензент: Фасолько Т.С. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти Кременецького обласного гуманітарно- педагогічного інституту імені Тараса Шевченка

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки
протокол 2 від 16 вересня 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (Смолюк І.О.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією педагогічного інституту

протокол № 1 від 22 вересня 2015 р.

Голова науково-методичної
комісії педагогічного інституту _____ (Антонюк В.З.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Вступ.

Навчальна дисципліна „ Основи дошкільної корекційної педагогіки” належить до циклу навчальних дисциплін природничо-наукової підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня „спеціаліст”. Курс є провідним у системі педагогічної підготовки.

Навчальна дисципліна включає три модулі.

У межах першого модуля визначено три змістові модулі.

У першому змістовому модулі “Науково-теоретичні основи корекційної допомоги дітям дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку” викладено питання, які є її теоретичною основою. Предмет, завдання, принципи, методи, засоби і понятійно-категоріальний апарат корекційної педагогіки та інші розкривають державну політику в справі спеціальної освіти дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку.

У другому змістовому модулі “Диференційована система спеціальних закладів для дошкільників із вадами психофізичного розвитку в Україні” йдеться про типи спеціальних дошкільних навчальних закладів та їх нормативно-правове забезпечення щодо корекційної допомоги дітям із вадами психофізичного розвитку.

У третьому змістовому модулі “Корекційно-реабілітаційний супровід дітей із вадами психофізичного розвитку в системі дошкільної освіти” розкриваються сутність, зміст і принципи корекційно-реабілітаційного супроводу дошкільників означеної категорії в системі дошкільної освіти.

Головна спрямованість другого модуля (навчальний проект) полягає у формуванні творчого розуміння і розв’язання проблем університетської освіти.

Третій модуль передбачає здійснення контролю з кожного змістового модуля з метою з’ясування рівня засвоєння студентами змісту конкретного модуля.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 3,5	0101 Педагогічна освіта 7.010101 Дошкільна освіта	нормативна
Модулів 3	Дошкільна освіта	Рік підготовки: 5
Змістових модулів 3		Семестр: 9
ІНДЗ: є		Лекції 22 год.
Загальна кількість годин 126		Практичні (семінари) 22 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних – 3 самостійної роботи – 1,6 індивідуальної роботи – 1,4	Спеціаліст	Самостійна робота 42 год.
		Індивідуальна робота 40 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу – підготовка студентів до роботи з дітьми дошкільного віку, що мають відхилення у розвитку та поведінці, та формуванні професійної готовності до використання отриманих знань у навчанні та вихованні із аномальними дітьми у спеціальних дошкільних закладах освіти.

Завдання вивчення курсу: узагальнення знань студентів з питань підготовки дошкільників, що мають недоліки у розвитку та відхилення у поведінці до найбільш повного освоєння соціальних ролей, до результативної інтеграції у соціальне середовище.

Знання й уміння студента після опанування курсу:

Працюючи над вивченням курсу, студент має засвоїти такі **знання**:

- історії становлення і розвитку корекційно-педагогічної діяльності із дітьми, що мають вади у психофізичному розвитку та девіації в поведінці;
- тенденцій у попередженні та подоланні відхилень у розвитку й поведінці дошкільників, етіологію (причинно-наслідкову зумовленість) психофізичного розвитку та соціально-педагогічних умов життєдіяльності дитини;
- цілей, завдань та основних напрямів діяльності спеціальних дошкільних корекційних закладів та центрів соціального захисту і реабілітації дітей та підлітків;

та оволодіти **уміннями**:

- визначати природу та сутність недоліків у розвитку та відхилень в поведінці дітей дошкільного віку, виявляти причини та умови їх появи;
- розробляти та успішно опрацьовувати технології, сукупність методів, прийомів і засобів корекційно-педагогічного впливу на особистість дитини із недоліками у розвитку та відхиленнями у поведінці;
- аналізувати загальну і спеціальну освіту дітей дошкільного віку, які потребують корекції психофізичного розвитку в умовах загальноосвітнього дошкільного навчального закладу;
- створювати необхідну навчально-методичну базу для корекційно-педагогічної роботи з дошкільниками, які потребують корекції психофізичного розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні основи корекційної допомоги дітям дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку.

ТЕМА 1. Предмет і завдання дошкільної корекційної педагогіки. Взаємозв'язок дошкільної корекційної педагогіки з іншими галузями знань (год. – 2).

Предмет, мета та завдання курсу «Основи дошкільної корекційної педагогіки». Понятійний апарат дошкільної корекційної педагогіки. Вимоги до змісту й обсягу теоретичних знань та практичних умінь, навичок та досвіду студентів із курсу. Взаємозв'язок дошкільної корекційної педагогіки як однієї з галузей педагогічної науки із блоком психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін (загальна педагогіка, спеціальна педагогіка, загальна психологія, філософія, соціальна педагогіка, соціальна психологія, соціологія, педіатрія, неврологія, психіатрія, психопатологія, психотерапія, офтальмологія, отоларингологія тощо). Депривація та її види.

ТЕМА 2. Становлення та розвиток дошкільної корекційної педагогіки як науки (год. – 2).

Історія становлення і розвитку корекційно-педагогічної діяльності із дітьми дошкільного віку (медичний аспект, психологічний аспект, педагогічний аспект, соціологічний аспект). Історія розвитку дошкільної корекційної педагогіки у Західній Європі. Особливості ставлення до особистості з психофізичними нестатками у епоху античності, середньовіччя, відродження. Становлення вітчизняної дефектологічної науки. Сучасний стан корекційно-педагогічної допомоги дошкільникам із психофізичними вадами в Україні.

ТЕМА 3. Психолого-педагогічна сутність корекційно-педагогічної діяльності вихователя ДНЗ (год. – 2).

Поняття «корекція». Мета корекційного процесу. Корекційно-педагогічна діяльність як психофізіологічне та соціально-педагогічне явище, що охоплює процес освіти.

Необхідність проведення корекційно-педагогічної діяльності. Принципи, зміст та основні напрями корекційно-педагогічної діяльності вихователя. Професійно-педагогічна діяльність вихователя. Загальні вимоги до професійно-педагогічної діяльності вихователя із дітьми, що мають відхилення у розвитку та поведінці. Професійна готовність до педагогічної діяльності як інтегральна модель.

ТЕМА 4. Дошкільник із відхиленнями у розвитку та поведінці – об'єкт і суб'єкт корекційно-педагогічної діяльності (год. – 2).

Поняття «норма»-«аномалія» як міждисциплінарна проблема. Кризи у розвитку дітей дошкільного віку. Психічне здоров'я й фактори ризику у дитячому віці. Вікові та індивідуальні особливості дітей з відхиленнями у розвитку та поведінці. Проблеми емоційного розвитку у дитячому віці. Характерологічні відхилення в розвитку та поведінці дошкільників. Природа дитячої агресії. Причини та умови деформації особистісного розвитку дитини.

ТЕМА 5. Особливості корекційної роботи в ДНЗ в умовах інклюзивного навчання(год. – 4).

Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Стан спеціального навчання та інтегрування дітей з порушеннями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір України. Проблеми родинного виховання дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку в умовах інклюзії.

Змістовий модуль 2. Диференційована система спеціальних закладів для дошкільників із вадами психофізичного розвитку в Україні

ТЕМА 6. Нормативно-правове забезпечення корекційної допомоги дітям із вадами психофізичного розвитку (год. – 2).

Нормативно-правова база щодо організації корекційно-педагогічної діяльності у ДНЗ. Особливості ведення документації корекційним педагогом та педагогом-вихователем.

ТЕМА 7. Типи спеціальних дошкільних закладів в Україні та специфіка завдань їх діяльності (год. – 2).

Загальна характеристика контингенту спеціальних дошкільних навчальних закладів для дітей із психофізичними вадами. Відбір дітей у спеціальні дошкільні навчальні заклади та особливості їх комплектування. Завдання дошкільного виховання дітей із психофізичними вадами та завдання спеціальних ДНЗ.

Змістовий модуль 3. Корекційно-реабілітаційний супровід дітей із вадами психофізичного розвитку в системі дошкільної освіти

ТЕМА 8. Єдність діагностики та корекції в роботі і дітьми з психофізичними порушеннями (год. – 2).

Організація діагностичної роботи в діяльності ПМПК різних рівнів. Значення ранньої діагностики для розвитку і соціалізації дитини. Диференційна діагностика. Принципи та методи діагностики порушень психофізичного розвитку. Загальні та специфічні закономірності розвитку дитини. Структура порушення. Поняття: норма та порушення. Поняття: онтогенез, дизонтогенез.

ТЕМА 9. Сутність, зміст і принципи корекційно-реабілітаційного супроводу (год. – 2).

Корекційна спрямованість корекційно-реабілітаційного супроводу в спеціальних дошкільних навчальних закладах. Принципи корекційно-реабілітаційного процесу. Методи вивчення дітей дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку.

ТЕМА 10. Планування і організація корекційної роботи у спеціальному дошкільному закладі (год. – 2).

Основні принципи корекційно-розвивальної роботи. Цілі та завдання психокорекційних заходів. Програми виховання та навчання дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку у спеціальних ДНЗ. Організація, зміст і методи корекційної допомоги дітям, із психофізичними вадами у перед дошкільному та ранньому віці. Особливості оцінювання та складання індивідуального навчального плану.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. Роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні основи корекційної допомоги дітям дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку.							
Тема 1. Предмет і завдання дошкільної корекційної педагогіки. Взаємозв'язок дошкільної корекційної педагогіки з іншими галузями знань.	12	2	2	-	4	4	
Тема 2. Становлення та розвиток дошкільної корекційної педагогіки як науки.	12	2	2	-	4	4	
Тема 3. Психолого-педагогічна сутність корекційно-педагогічної діяльності вихователя ДНЗ.	12	2	2	-	4	4	
Тема 4. Дошкільник із відхиленнями у розвитку та поведінці – об'єкт і суб'єкт корекційно-педагогічної діяльності.	12	2	2	-	4	4	
Тема 5. Особливості корекційної роботи в ДНЗ в умовах інклюзивного навчання.	18	4	4	-	6	4	
Разом за змістовим модулем 1	66	12	12	-	22	20	
Змістовий модуль 2. Диференційована система спеціальних закладів для дошкільників із вадами психофізичного розвитку в Україні							
Тема 6. Нормативно-правове забезпечення корекційної допомоги дітям із вадами психофізичного розвитку.	12	2	2	-	4	4	
Тема 7. Типи спеціальних дошкільних закладів в Україні та специфіка завдань їх діяльності.	12	2	2	-	4	4	
Разом за змістовим модулем 2	24	4	4	-	8	8	
Змістовий модуль 3. Корекційно-реабілітаційний супровід дітей із вадами психофізичного розвитку в системі дошкільної освіти							
Тема 8. Єдність діагностики та корекції в роботі і дітьми з психофізичними порушеннями.	12	2	2	-	4	4	
Тема 9. Сутність, зміст і принципи корекційно-реабілітаційного супроводу.	12	2	2	-	4	4	
Тема 10. Планування і організація корекційної роботи у спеціальному дошкільному закладі.	12	2	2	-	4	4	

модулем 3	Разом за змістовим	36	6	6	-	12	12	
	Усього годин	126	22	22	-	42	40	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p>Предмет і завдання дошкільної корекційної педагогіки Взаємозв'язок дошкільної корекційної педагогіки з іншими галузями знань</p> <p>Понятійний апарат дошкільної корекційної педагогіки. Вимоги до змісту й обсягу теоретичних знань та практичних умінь, навичок та досвіду студентів із курсу. Взаємозв'язок дошкільної корекційної педагогіки як однієї з галузей педагогічної науки із блоком психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін (загальна педагогіка, спеціальна педагогіка, загальна психологія, філософія, соціальна педагогіка, соціальна психологія, соціологія, педіатрія, неврологія, психіатрія, психопатологія, психотерапія, офтальмологія, отоларингологія тощо). Роль ранньої корекції та соціалізації дошкільників із психофізичними вадами. Значення наукової спадщини Л. С. Виготського у розвитку дошкільної корекційної педагогіки.</p>	2
2	<p>Становлення та розвиток дошкільної корекційної педагогіки як науки.</p> <p>Історія становлення і розвитку корекційно-педагогічної діяльності із дітьми дошкільного віку (медичний аспект, психологічний аспект, педагогічний аспект, соціологічний аспект). Історія розвитку дошкільної корекційної педагогіки у Західній Європі. Особливості ставлення до особистості з психофізичними нестатками у епоху античності, середньовіччя, відродження. Становлення вітчизняної дефектологічної науки. Сучасний стан корекційно-педагогічної допомоги дошкільникам із психофізичними вадами в Україні.</p>	2
3	<p>Психолого-педагогічна сутність корекційно-педагогічної діяльності вихователя ДНЗ</p> <p>Поняття «корекція». Мета корекційного процесу. Корекційно-педагогічна діяльність як психофізіологічне та соціально-педагогічне явище, що охоплює процес освіти. Необхідність проведення корекційно-педагогічної діяльності. Принципи, зміст та основні напрями корекційно-педагогічної діяльності вихователя. Професійно-педагогічна діяльність вихователя. Загальні вимоги до професійно-педагогічної діяльності вихователя із дітьми, що мають відхилення у розвитку та поведінці. Професійна готовність до педагогічної діяльності як інтегральна модель.</p>	2
4	<p>Дошкільник із відхиленнями у розвитку та поведінці – об'єкт і суб'єкт корекційно-педагогічної діяльності.</p> <p>Поняття «норма»-«аномалія» як міждисциплінарна проблема. Кризи у розвитку дітей дошкільного віку. Психічне здоров'я й фактори ризику у дитячому віці. Вікові та індивідуальні особливості дітей з відхиленнями у розвитку та поведінці.</p>	2

	Проблеми емоційного розвитку у дитячому віці. Характерологічні відхилення в розвитку та поведінці дошкільників. Природа дитячої агресії. Причини та умови деформації особистісного розвитку дитини.	
5	Особливості корекційної роботи в ДНЗ в умовах інклюзивного навчання. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Стан спеціального навчання та інтегрування дітей з порушеннями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір України. Проблеми родинного виховання дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку в умовах інклюзії.	4
6	Нормативно-правове забезпечення корекційної допомоги дітям із вадами психофізичного розвитку . Міжнародні стандарти в галузі проблеми дітей із відхиленнями у розвитку. Декларація прав дитини. Конвенція про права дитини. Особливості ведення документації корекційним педагогом та педагогом-вихователем.	2
7	Типи спеціальних дошкільних закладів в Україні та специфіка завдань їх діяльності. Особливості комплектування освітньо-корекційних закладів для дітей із різними відхиленнями психофізичного розвитку. Гра як провідний метод і форма корекційного навчання у ДНЗ.	2
8	Єдність діагностики та корекції в роботі і дітьми з психофізичними порушеннями . Організація діагностичної роботи в діяльності ПМПК різних рівнів. Значення ранньої діагностики для розвитку і соціалізації дитини. Диференційна діагностика. Принципи та методи діагностики порушень психофізичного розвитку. Загальні та специфічні закономірності розвитку дитини. Структура порушення. Поняття: норма та порушення, онтогенез, дизонтогенез.	2
9	Сутність, зміст і принципи корекційно-реабілітаційного супроводу. Корекційна спрямованість корекційно-реабілітаційного супроводу в спеціальних дошкільних навчальних закладах. Принципи корекційно-реабілітаційного супроводу. Методи вивчення дітей дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку.	2
10	Планування і організація корекційної роботи у спеціальному дошкільному закладі . Основні етапи і принципи корекційно-розвивальної роботи. Цілі та завдання психокорекційних заходів. Організація, зміст і методи формування продуктивної діяльності дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Основні напрямки корекційної роботи з розвитку мовлення дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. Індивідуальна корекційно-освітня робота з дітьми в умовах спеціального ДНЗ. Особливості оцінювання та складання індивідуального навчального плану.	2
	Разом	22

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	1. Предмет і завдання дошкільної корекційної педагогіки Взаємозв'язок дошкільної корекційної педагогіки з іншими галузями знань. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i> 3) <i>Виконання вступної частини індивідуального завдання.</i>	4
2	Становлення та розвиток дошкільної корекційної педагогіки як науки. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i>	4
3	Психолого-педагогічна сутність корекційно-педагогічної діяльності вихователя ДНЗ. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i>	4
4	Дошкільник із відхиленнями у розвитку та поведінці – об'єкт і суб'єкт корекційно-педагогічної діяльності. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i>	4
5	Особливості корекційної роботи в ДНЗ в умовах інклюзивного навчання. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i> 3) <i>Завершення виконання індивідуального завдання.</i>	4
6	Нормативно-правове забезпечення корекційної допомоги дітям із вадами психофізичного розвитку. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i> 3) <i>Завершення виконання індивідуального завдання.</i>	4
7	Типи спеціальних дошкільних закладів в Україні та специфіка завдань їх діяльності. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i> 3) <i>Завершення виконання індивідуального завдання.</i>	4
8	Єдність діагностики та корекції в роботі і дітьми з психофізичними порушеннями. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i> 3) <i>Завершення виконання індивідуального завдання.</i>	4
9	Сутність, зміст і принципи корекційно-реабілітаційного супроводу. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i> 3) <i>Завершення виконання індивідуального завдання.</i>	4
10	Планування і організація корекційної роботи у спеціальному дошкільному закладі. 1) <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> 2) <i>Підготовка до практичного заняття.</i> 3) <i>Завершення виконання індивідуального завдання.</i>	4
	Разом	40

7. Індивідуальні завдання

1. Конспектування літератури з теми, складання каталогу статей періодичної преси з проблеми навчання, виховання, розвитку дошкільників із особливостями психофізичного розвитку.
2. Виписати до термінологічного словника зміст основних понять теми (на вибір).
3. Скласти схему-опору до лекційного матеріалу (за вибором).
4. Розробити пам'ятку з урахуванням загальних і специфічних закономірностей розвитку, навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку (за нозологіями).
5. Розробити правила застосування принципів діагностики порушень психофізичного розвитку.
6. Зробити порівняльну характеристику методів діагностики порушень психофізичного розвитку дітей дошкільного віку.
7. Охарактеризувати умови ефективності психолого-педагогічного моніторингу дітей у ДНЗ.
8. Дібрати корекційно-розвивальні вправи для розвитку особистісних якостей, пізнавальних психічних процесів дошкільників (залежно від виду порушення).
9. Обґрунтувати медико-педагогічні правила-рекомендації для охорони залишкового зору (слуху) дошкільників у педагогічному процесі.
10. Розробити психолого-педагогічні правила взаємодії з дошкільником із вадами психофізичного розвитку (за нозологіями).
11. Сформулювати правила індивідуального підходу та напрями корекційно-розвивальної роботи з дітьми із ЗПР.
12. Розробити методичні рекомендації налагодження педагогічної взаємодії дошкільника із дітьми групи (з урахуванням порушень емоційно-вольової сфери).
13. Проаналізувати індивідуальний стиль педагогічної діяльності вихователя дошкільного навчального закладу (за планом).

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

Екзамен з курсу проводиться згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (п.ІV.8.).

Питання до екзамену з курсу «Основи дошкільної корекційної педагогіки»

1. Предмет, мета і завдання дошкільної корекційної педагогіки.
2. Взаємозв'язок дошкільної корекційної педагогіки з іншими галузями знань.
3. Понятійний апарат дошкільної корекційної педагогіки.
4. Депривація та її види.
5. Становлення та розвиток дошкільної корекційної педагогіки як науки.
6. Поняття «корекція». Мета корекційного процесу.
7. Корекційно-педагогічна діяльність як психофізіологічне та соціально-педагогічне явище, що охоплює процес освіти.
8. Принципи, зміст та основні напрями корекційно-педагогічної діяльності вихователя.
9. Поняття «норма»-«аномалія» як міждисциплінарна проблема. Кризи у розвитку дітей дошкільного віку.
10. Психічне здоров'я й фактори ризику у дитячому віці.
11. Вікові та індивідуальні особливості дітей з відхиленнями у розвитку та поведінці.
12. Характерологічні відхилення в емоційному розвитку та поведінці дошкільників.
13. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою.

14. Стан спеціального навчання та інтегрування дітей з порушеннями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір України.
15. Проблеми родинного виховання дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку в умовах інклюзії.
16. Нормативно-правова база щодо організації корекційно-педагогічної діяльності у ДНЗ.
17. Особливості ведення документації корекційним педагогом та педагогом-вихователем.
18. Загальна характеристика контингенту спеціальних дошкільних навчальних закладів для дітей із психофізичними вадами.
19. Відбір дітей у спеціальні дошкільні навчальні заклади та особливості їх комплектування.
20. Завдання дошкільного виховання дітей із психофізичними вадами та завдання спеціальних ДНЗ.
21. Організація діагностичної роботи в діяльності ПМПК різних рівнів.
22. Значення ранньої діагностики для розвитку і соціалізації дитини.
23. Принципи та методи діагностики порушень психофізичного розвитку.
24. Корекційна спрямованість корекційно-реабілітаційного супроводу в спеціальних дошкільних навчальних закладах.
25. Принципи корекційно-реабілітаційного процесу.
26. Методи вивчення дітей дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку.
27. Програми виховання та навчання дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку у спеціальних ДНЗ.
28. Організація, зміст і методи корекційної допомоги дітям, із психофізичними вадами у перед дошкільному та ранньому віці.
29. Особливості оцінювання та складання індивідуального навчального плану.

8. **Методи навчання:** ділові та рольові ігри, розв'язання педагогічних ситуацій, перегляд відеозаписів, дискусії, самоконтроль.

9. **Методи та засоби діагностики успішності навчання:** поточне та усне опитування, письмовий контроль, практичний контроль, тестовий контроль, написання рефератів, ділові та рольові ігри, дискусії, самоконтроль.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (мах = 40 балів)										Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів	
Модуль 1					Модуль 2					Модуль 3				
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	МКР 3	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10					
3	3	3	3	6	3	3	3	3	3	7	10	40	10	

Модуль 1

Змістовий модуль 1. **Науково-теоретичні основи корекційної допомоги дітям дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку.**

Теми 1-4. 3 бали:

2 – виступ на занятті;

1 – тестове завдання.

Змістовий модуль 2. **Диференційована система спеціальних закладів для дошкільників із вадами психофізичного розвитку в Україні.**

3 – виступ на занятті;

Змістовий модуль 3. **Корекційно-реабілітаційний супровід дітей із вадами психофізичного розвитку в системі дошкільної освіти**

1 – виступ на занятті;

1 – тестове завдання.

1 – участь у дискусії.

Модуль 2

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проект) – 10 балів.
Враховується:

- оформлення дослідження (титульна сторінка, план, висновки, списку використаних джерел);
- відповідність змісту темі індивідуально-дослідницького завдання;
- повнота відображення змісту проблеми;
- наявність узагальнюючих таблиць, структурних блок-схем;
- обсяг опрацьованих інформаційних джерел;
- розробка та захист матеріалів презентації;
- практично-методична цінність виконаної роботи;
- чіткість категоріального апарату;
- аналіз нормативних документів;
- наявність власної позиції автора щодо досліджуваної проблеми.

Модуль 3

Модульні контрольні роботи (форма проведення: тестування) – 60 балів. Загальна кількість балів визначається підсумовуванням балів, які були отримані студентом на основі виконання контрольних завдань з кожного змістового модуля.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	
67 -74	D	Задовільно
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

9. **Методичне забезпечення:** нормативно-правова база дошкільної та спеціальної освіти, навчальні підручники та посібники з корекційної педагогіки

10. Список джерел

I. Нормативно-правові документи

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К. : Освіта, 1999.
2. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття)// Освіта. – 1993. – № 44.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку.

4. Закон України "Про загальну середню освіту" // Книга вчителя початкової школи / Упоряд. Г. Ф. Древаль, А. М. Заїка. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – с. 70-97.
5. Закон України "Про дошкільну освіту" // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т. Т. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – с. 61-85.
6. Закон України "Про охорону дитинства" // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т. Т. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – с. 43-60.
7. Закон України "Про реабілітацію інвалідів в Україні"
8. Конституція України // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т. Т. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – с. 6.
9. Конвенція про права дитини // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т. Т. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – с. 6-26.
10. Концепція „Спеціальна освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку в Україні на найближчі роки і перспективу” (1996)
11. Концепція розвитку інклюзивної освіти (2009).
12. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / упорядник Чала Т. Т. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – 528 с.
13. Права детей с особыми образовательными потребностями на равный доступ к качественному образованию / под ред. Софий Н. – К. : 2006. – 59 с.
14. Права дитини. Виклад фактів. / Харківська правозахисна група. – Харків: Фоліо, 2004. – 36 с.

II. Науково-методична література

1. Актуальные проблемы диагностики задержки психического развития детей / под ред. К. С. Лебединской. – М. : Педагогика, 1982. – 127 с.
2. Актуальные проблемы олигофренопедагогика : сб. науч. тр. / под ред. В. В. Воронковой. – М. : Изд-во АПН СССР, 1989. – 354 с.
3. Белова Н. И. Специальная дошкольная сурдопедагогика : уч. пособие для вузов / Н.И. Белова. – М. : Просвещение, 1985. – 189 с.
4. Власова Т. А., Певзнер М. С. Дети с отклонениями в развитии. / Т. А. Власова, М. С. Певзнер. – М. : Просвещение, 1973. – 175с.
5. Выготский Л. С. Основы дефектологии // собр. соч. : В 6-ти т. – Т.5. – М. : Педагогика, 1983. – 367 с.
6. Дем'янчук О. Н., Кузава І. Б. Формування художньо-естетичних інтересів у дітей із затримкою психічного розвитку: (монографія) / О. Н. Дем'янчук, І. Б. Кузава. – Луцьк: Ред. вид.-во "Вежа" Волин. держ. ун.-ту ім. Лесі Українки, 2007. – 84 с.
7. Дети с задержкой психического развития. / под ред. Т. А.Власовой, В. И. Лубовского, Н. А. Цыпиной. – М. : Педагогика. – 1984. – 256 с.
8. Дети с ограниченными возможностями: проблемы и инновационные тенденции в обучении и воспитании. Хрестоматия по курсу "Коррекционная педагогика и специальная психология" / Составители: Н. Д.Соколова, Л. В. Калинникова. – М. : Изд-во ГНОМ и Д. – 2001. – 448 с.
9. Дефектология: Словарь-справочник / Авт.-сост. С. С. Степанов; под ред. Б. П. Пузанова. – М. : Новая школа, 1996.- 80 с.
10. Діти з особливими потребами у початковій школі: поради батькам. Книга 3. / за ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка. – К. : Науковий світ, 2006. – 210 с.
11. Довідник учителя-логопеда / авт.-упор. Лупінович С. М. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 112 с.
12. Дошкольное воспитание аномальных детей / под ред. Л. П. Носковой. – М. : Просвещение, 1995. – 223 с.
13. Забрамная С. Д. Отбор умственно отсталых детей в специальные учреждения. / С. Д. Забрамная. – М. : Просвещение, 1988. – 96с.
14. Замский Х. С. Умственно отсталые дети. История их изучения, воспитания и обучения. / Х.С. Замский. – М. : Просвещение, 1995. – 189 с.

15. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Найда Ю. М., Софій Н. З. та ін. / За заг. ред. Даниленко Л. І. – К. : Самміт-Книга, 2007.- 128 с.
16. Карпенко З.С. Психотехніка у вихованні дитини. / З. С. Карпенко. – К. : Вища школа, 1996. – 92 с.
17. Катаева А. А., Стребелева Е. А. Дошкільна олигофренопедагогіка: учеб. пособие для студ. пед. ин-тов. – М.: Просвещение, 1988. – 197 с.
18. Коррекционная педагогика: Основы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии. / под ред. Б. П. Пузанова. – М. : Изд. Центр «Академия», 1998. – 272 с.
19. Коррекционная педагогика. / под ред. В. С. Кукушина. – М.: ИКЦ "МарТ" – Ростов-на-Дону, 2004. – 352 с.
20. Коррекционная педагогика в начальном образовании. / под ред. Г. Ф. Кумариной. – М. : Академия, 2003. – 314 с.
21. Коррекционное обучение как основа личностного развития аномальных школьников. / под ред. Л. П. Носковой. – М. : Просвещение, 1989. – 200 с.
22. Корсунская Б. Д. Воспитание глухого ребенка в семье. / Б. Д. Корсунская. – М. : Педагогика, 1971. - с.
23. Корсунская Б. Д. Методика обучения глухих дошкольников речи. / Б. Д. Корсунская. – М. : Педагогика, 1969. – с.
24. Кузава І. Б. Формування художньо-естетичних інтересів на уроках музики: Методичні рекомендації для вчителів початкових класів спеціальних шкіл інтенсивної педагогічної корекції. / І. Б. Кузава. – Луцьк, РВВ "Вежа". – 2006. – 22 с.
25. Лапшин В. А. Основы дефектологии: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. / Лапшин В. А., Пузанов Б. П. – М.: Просвещение, 1991. – 143 с.
26. Логопедія : Підручник / за ред. М. К. Шеремет. – К.: Вид. дім «Слово», 2010. – 376 с.
27. Лубовский В. И. Основные проблемы ранней диагностики и ранней коррекции нарушений развития // Дефектология. – 1994. – № 1. – с. 24-26.
28. Мишина Г. А. Особенности взаимодействия родителей с детьми раннего возраста с психофизическими нарушениями // Дефектология. – 2000. – № 4. – с. 35-36.
29. Никишина В. Б. Практическая психология в работе с детьми с задержкой психического развития: Пособие для психологов и педагогов. / В. Б. Никишина. – М.: ВЛАДОС, 2003. – 128 с.
30. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития. / под. ред. Б. П. Пузанова. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.
31. Певзнер М. С. Дети с отклонениями в развитии. / М.С. Певзнер. – М. : Просвещение, 1966. – 125 с.
32. Подласый И. П. Курс лекций по коррекционной педагогике. / И. П. Подласый. – М. : Изд. Центр ВЛАДОС, 2002. – 352 с.
33. Психолого-педагогическая диагностика развития детей дошкольного возраста / под ред. Е. А. Стребелевой. – М. : Просвещение, 1998. – с.
34. Рыбакова С. Г. Арт-терапия для детей с задержкой психического развития. С. Г. Рыбакова. – СПб. : Речь, 2007. – 144 с.
35. Сак Т. В. Особливості формування причинно-наслідкового мислення у дітей із затримкою психічного розвитку. / Автореф. дис. ... канд. пед. наук. / Т. В. Сак. – К., 1997. – 24 с.
36. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Ч. І. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). / В. М. Синьов. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 238 с.
37. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Частина ІІ. Особливості навчання і виховання дітей, які потребують корекції розумового розвитку. / В. М. Синьов. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 224 с.
38. Синьов В. М., Шевцов А. Г. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні / В. М. Синьов, А. Г. Шевцов // Дефектологія. – № 2. – 2004. – с. 6-11.

39. Синьова Є. П. Тифлопсихологія: Підручник. / Є. П. Синьова – К.: Знання, 2008. – 365 с.
40. Слепович Е. С. Игровая деятельность дошкольников с ЗПР. / Е. С. Слепович. – М. : Просвещение, 1990. – 246 с.
41. Спеціальна педагогіка: понятійно-термінологічний словник / [за ред. академіка В. І. Бондаря]. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
42. Специальная дошкольная педагогика. / [Е.А. Стребелева, А. Л. Венгер, Е. А. Екжанова и др.]; под ред. Е. А. Стребелевой. – М. : Издательский центр „Академия”, 2001. – 312 с.
43. Специальная педагогика / под ред. Н. М. Назаровой. – М.: Академия, 2004. – 395 с.
44. Стребелева Е.А. Формирование мышления в умственно отсталых дошкольников. / Е. А. Стребелева. // Дефектология. – 1994. – № 5. – с. 25-27.
45. Сурдопедагогіка: підручник / за ред. Л. І. Фомічової. – Ч. I, Ч. II. – К., 2003.
46. Ульenkova У. В. Шестилетние дети с задержкой психического развития. / У. В. Ульenkova. – М. : Просвещение, 1990. – с.
47. Шматко Н. Д. Для кого может быть эффективным интегрированное обучение. / Н. Д. Шматко. // Дефектология. – 1999. – № 2. – 65-69 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua – сайт бібліотеки ім. Вернадського.
3. www.logoped.ru. – сайт на допомогу логопедам.